

The Americans betrayed us

Légende

In an interview in December 1979 with German weekly Der Spiegel, Nguyen van Thieu, former President of South Vietnam, comments on the content of the memoirs of Henry Kissinger, former US Secretary of State, with regard to the Vietnam War.

Source

Die Amerikaner haben uns verraten, in Der Spiegel. 10.12.1979, No 50; 33. Jg, pp. 197-213. Translated by the CVCE.

Former South Vietnam President Nguyen Van Thieu on Kissinger's memoirs and the Vietnam war

SPIEGEL: Mr Thieu, for five years, from 1968 to 1973, the United States tried to negotiate peace for Vietnam. America's chief negotiator, Henry Kissinger, describes at length in his memoirs how you, as President of South Vietnam, undermined his efforts to bring peace in a war that had lasted for many years, cost millions of lives and, in his words, seemed destined to "break America's heart". Why were you obstructive?

THIEU: That is complete nonsense. If I had been obstructive, there would have been no peace settlement in 1973 although, as everyone knows, it was not a good peace, witness the consequences in Vietnam. Kissinger represented the policy and interests of the American Government. I, as President of Vietnam, had the task of defending my country's vital national interests.

I frequently pointed out to President Nixon and Dr Kissinger that abandoning a few unimportant positions in a little country like Vietnam might not mean very much to a great power like the United States. But for us, it was a matter of life and death for the entire nation.

SPIEGEL: Kissinger does not deny that you eventually agreed to the peace settlement. But he does say that the main reason it took so long was that you were so obstructive and the real reason you never challenged America's proposals was that you calculated that all of them would be rejected by Hanoi.

THIEU: That is not true. It takes more than just two or three days, or two or three months, to end a war that has been going on for almost 30 years. I realise that this war, in which the United States had come to our aid, was the longest in its history. Perhaps that is why the Americans were in such a hurry. We, however, needed a lasting peace.

SPIEGEL: Kissinger suggests that you did not really want a peace settlement and that you hoped the North Vietnamese would be as stubborn as you were. Thus, he claims that you agreed to many American proposals but never intended to abide by them because, in any case, you did not believe an agreement would be reached. Did you bluff during the negotiations, in the hope that you would never have to put your cards on the table ?

THIEU: No. A nation that had suffered so much over more than 30 years cannot be accused of seeking to protract the war. Kissinger wanted to move quickly so that US troops could be withdrawn and American prisoners of war released. And perhaps the US Government also intended to get out in a hurry, to "cut and run".

They could get out. We had to stay in South Vietnam.

We had every right to demand a comprehensive peace settlement. Not just two or three years of peace and then another 30 years of war.

SPIEGEL: So why did you anticipate the Americans, as Kissinger reports, by proposing the withdrawal of US troops yourself, at the meeting on Midway in the Pacific in June 1969 ?

THIEU: Even before the meeting on Midway, it was no secret that the US Government intended to withdraw its troops. May I remind you that news of the plan to

withdraw some US troops had been reported worldwide before the Midway meeting ? Why ? I suppose the US Government wanted to fly a kite, leak the story to the press and present us with a fait accompli.

SPIEGEL: So you were already in the picture ?

THIEU: Yes. The Midway meeting served two purposes. It gave the two new presidents an opportunity to get to know each other and discuss Vietnam. The second clearly defined item on the agenda was the first withdrawal of American troops. I was under no illusions and I had a clear grasp of the situation. There was nothing to worry about and I felt very confident.

SPIEGEL: When you proposed the troop withdrawal, did you really think you could conduct and eventually win the war on your own a war that more than 540.000 American troops and the mighty US military machine had been unable to win ? That is hard to believe.

THIEU: No, I did not in fact propose it. I merely acquiesced. I agreed to the first withdrawal of American troops because President Nixon told me he had domestic problems and the withdrawal would be purely symbolic. He had to have public opinion and Congress behind him. But I also told him that he must make sure Hanoi did not see the first troop withdrawal as a sign of US weakness.

SPIEGEL: And you didn't think it was the beginning of a complete withdrawal ?

THIEU: No. I could imagine that it might be the first step in a move to reduce troops. I could never imagine that America would leave altogether and abandon South Vietnam. I suggested to President Nixon that the reduction should be made gradually, as and when the strike power and consolidation of the South Vietnamese army permitted depending on the military and economic aid that would enable Vietnam to stand on its own feet.

Even more important, I suggested that he might invite Hanoi to make a similar gesture in return. The Americans entirely agreed with me about gradual and mutual...

SPIEGEL: ... and symbolic withdrawal?

THIEU: I realised that the Vietnam war was also causing a domestic problem in the US. And President Nixon told me he needed a symbolic gesture to solve it.

When I was in Seoul and Taiwan the week before, I told President Park Chung Hee and President Chiang Kai-shek that I hoped the troop reduction I was to discuss with President Nixon in our talks on Midway would be purely symbolic. But I did point out that we could not prevent the US from withdrawing altogether if it wanted to. So it would make much more sense to ask them to withdraw gradually and at the same time provide aid to enable us to build up a strong, modern South Vietnamese army to replace the Americans. I never supposed that US troops would stay in Vietnam for ever.

SPIEGEL: American troops stayed in South Korea and West Germany.

THIEU: But we are a very proud people. We told them we needed aid and weapons but we had plenty of blood in our veins and plenty of men.

SPIEGEL: How would you describe your situation at that time ? Only a few months earlier, the US Defense Secretary, Melvin Laird, had coined a new term: "Vietnamisation". The Americans had previously spoken of "de-Americanising" the war. Didn't this new term alone make it clear that America intended to withdraw quite quickly?

THIEU: When Mr Nixon came to Saigon in July 1969, he repeated that he had to have the American public behind him. I understood his position. But he never explained that withdrawal meant reductions on a systematic timetable and at America's initiative. He spoke only of his domestic difficulties in the United States and asked me to help him. He said: "Help us to help you." I replied: "I will help you to help us." At that meeting we again spoke of gradual withdrawal.

SPIEGEL: But not a definite timetable ?

THIEU: No. And Mr Nixon again promised that any withdrawal would be matched by similar measures on the part of North Vietnam, would be consistent with South Vietnam's defence capability and would be accompanied by further military and economic aid to South Vietnam.

SPIEGEL: Did you realise at the time that America had already decided on unilateral withdrawal if necessary?

THIEU: Yes, I suspected it. But at that time I was still very confident and trusted our great ally.

SPIEGEL: Perhaps you were right to do so. It is fairly clear from Kissinger's book that the Nixon administration could not simply "walk away from an operation involving two administrations, five allied countries and thirty-one thousand dead as if we were switching a television channel".

The Americans clearly wanted a way out of Vietnam by negotiation. They did not want to withdraw unilaterally unless they had to. Did you make any demands in regard to the negotiations between Washington and Hanoi ?

THIEU: We had had enough of the war and were determined to end it by negotiation. We demanded that the forces that had invaded our country must withdraw, that was all.

SPIEGEL: You have complained that South Vietnam's collapse in 1975 was attributable mainly to the fact that North Vietnamese troops were allowed to remain in the South even after the Paris Peace Agreement had been signed. You claim that you tolerated their presence only while the agreement was being negotiated and that they ought to have withdrawn once the negotiations were concluded.

But Kissinger claims in his book that you were well aware that the North Vietnamese would remain in the South and that you raised no objections to the American proposals on the subject until October 1972.

THIEU: It is a most unmannerly lie on Kissinger's part to say that I agreed to North Vietnamese troops remaining in the South. If I had agreed from the beginning, as Kissinger claims, I would not have objected so strongly when he showed me the draft agreement, which contained nothing about the withdrawal of North Vietnamese troops.

That was the most important point I was fighting for, throughout the peace negotiations. Right to the very end, I asked Kissinger to demand that Hanoi withdraw its troops and explained to him that there would be no agreement unless it did so.

After days of heated discussion, Kissinger finally confessed to me: "Mr President, it cannot be done. If it could be done, I would have done it. The question was raised three years ago but Russia would not have it." Then I realised that the American Government had yielded to Russian demands and that was my greatest disappointment.

SPIEGEL: Perhaps the Russians had no alternative, since the North Vietnamese refused to regard South Vietnam as a foreign country and for a time even denied that it had any regular troops in the country.

THIEU: We were at war for more than 20 years and we learned never to believe what Russia and North Vietnam said. North Vietnam had troops in Laos and Cambodia and South Vietnam, and I thought even a blind man could have seen that. To end the war, we had to look at the facts and not listen to what the enemy was saying.

SPIEGEL: Did you put these points to Kissinger ?

THIEU: Certainly, and also to General Haig. I asked him: "General Haig, you are a general and I am a general. Do you know of any peace treaty in history that allowed enemy forces to remain in the country they had invaded ?" I asked him: "Would you let Russian troops remain in the United States and say you had reached a peace settlement with Russia ?"

SPIEGEL: What did he say?

THIEU: He didn't say anything. How could he it was so absurd. What could he say ?

SPIEGEL: Kissinger gives an answer in his book. He says the North Vietnamese could not very well be made to withdraw their troops, as Hanoi would not yield at the conference table what it had not been forced to give up on the battlefield. But he adds that the Paris Agreement contained a clause prohibiting further infiltration and concludes that: "this would cause the North Vietnamese forces in the South to atrophy owing to natural attrition."

THIEU: When it comes to negotiating with Communists, it seems to me that the US Government and Dr Kissinger, in particular, have learned absolutely nothing from France's unhappy experiences with the Communists in 1954 or from the Korean War. They have learned nothing from the negotiations on Laos and Cambodia. They do not know how to deal with Communists or how to interpret their strategy and tactics.

So we come back to the problem of how Dr Kissinger, who represented a great nation and boasted that he was its best negotiator, could think that North Vietnamese troops would not infiltrate South Vietnam. How could he think that ?

Could he keep a watch on every border post on the frontiers between Cambodia and Laos and South Vietnam ? Even if we had had a million international guards, we could never have proved that there was no infiltration. How could he believe what the North Vietnamese said. He might believe the Communists but we couldn't. That was why I persisted in demanding that the North Vietnamese withdraw. If they really wanted peace, why did they want to stay ?

SPIEGEL: What did Kissinger say to that ?

THIEU: What could he say ? What he and the American Government actually wanted was to withdraw as quickly as possible and secure the release of the American prisoners. They told us they wanted an honourable solution, but they really wanted to be shot of the whole thing and to get out as fast as they could without being blamed by the Vietnamese and all the rest of the world for leaving us in the lurch. That was their problem.

SPIEGEL: Kissinger writes that shortly after the North Vietnamese Spring Offensive in 1972, the roles seemed to be reversed. The North Vietnamese suddenly wanted to resume negotiations, while South Vietnam wanted to fight on until victory was won.

THIEU: Absolute nonsense! What does Dr Kissinger understand by victory ? North Vietnam had made war on South Vietnam. We wanted it to withdraw. Is that victory ? I never demanded that the North Vietnamese be regarded as prisoners of war in South Vietnam. I never demanded that North Vietnam pay reparations for war damage. I never demanded that North Vietnam make territorial concessions. I never demanded seats in the government in Hanoi. So what does Kissinger understand by victory and total victory ?

SPIEGEL: On the issue of North Vietnamese withdrawal, 31 May 1971 is an important date. According to Kissinger, it was at that point in their secret talks that the Americans gave up the demand for mutual withdrawal. Dr Kissinger states at least three times in his book that you had been informed of this in advance and that you had agreed.

THIEU: I never agreed to unilateral withdrawal. After the Midway meeting, I always demanded gradual and mutual withdrawal. The US changed its position and employed its usual tactics in an attempt to force us to acquiesce holding the sword of Damocles over my head, citing public opinion in the US with remarks such as: "You have a very bad image in the US now!" Or: "Congress will cut off aid." And so on. They used the same old tactics, leaking stories to the press and presenting me with a *fait accompli*.

If I refused, public opinion would turn against me: "He is demanding too much, he will never let the US withdraw, he will never let the American prisoners return home." So I always had to give in. Not willingly but unwillingly. How could I resist, when they constantly said: "Your aid will be cut if you don't go along."

SPIEGEL: Kissinger says that you were always consulted in advance about every American decision, of whatever kind.

THIEU: Yes, they consulted me, but they certainly didn't want to hear me say "no" when the decisions in question served American interests. In most cases, however, pressure got them almost everything they wanted.

SPIEGEL: Kissinger is now bitterly critical of the 1971 Laos offensive. He says you thought a dry-season offensive was imperative. So whose idea was it, originally ?

THIEU: Theirs. We had wanted to mount such an offensive once, long before, but we could not do it alone. Now that the Americans proposed it, we gladly agreed in order to end the war more quickly. It was a joint Vietnamese-American operation, with very clearly defined roles: South Vietnamese troops were to conduct the operation in Laos and US troops were to get supplies out of Vietnam and from the border to the theatre of operations.

SPIEGEL: Why ? Because the US Congress had expressly forbidden American troops to enter Laotian territory.

THIEU: So I believe. But also because we had not the means to get supplies to our troops and, most important, to fly out our wounded. That could only be done by helicopter and the Americans were the only ones with enough helicopters. Without them, we would never have agreed to conduct the operation in Laos.

SPIEGEL: Kissinger says your troops had problems in presenting requests for air support because Vietnamese units had practically no trained ground controllers who could speak English.

THIEU: There were absolutely no problems with air support. It did not worry us if we occasionally had no air support, we had our artillery. The problem was that the Americans lost a great many helicopter pilots in the first three days of the operation. They were consequently reluctant to continue taking off on schedule and in the necessary numbers. That became a great problem for the South Vietnamese troops.

SPIEGEL: Did morale break down ?

THIEU: We could not fly our dead and wounded out. That affected not only morale but also the conduct of the operation.

SPIEGEL: Kissinger suggests a different reason why the operation failed. He says you had ordered your commanders to be careful in moving west and to stop the operation altogether as soon as they had suffered 3.000 casualties. Kissinger claims that the Americans would never have approved the plan had such a restriction been communicated to them.

THIEU: To a military man, the idea of setting a limit on casualties in advance is absurd. Dr Kissinger is being very imaginative when he says that. We could only move west as far as the evacuation helicopters could fly. Kissinger claims that we withdrew our troops without informing the Americans. How could we have withdrawn more than 10.000 men without the Americans noticing ?

SPIEGEL: So you did inform them ?

THIEU: Oh yes. And let me tell you a story. A picture of a South Vietnamese soldier clinging to the landing gear of a helicopter was published in Time or Newsweek at the time, with the caption "rabbit". I just smiled. I found it appalling. One isolated soldier cannot be prevented from doing something like that. But the press was branding South Vietnamese troops as rabbits and at the same time completely suppressing the truth about the American helicopter pilots' lack of fighting spirit in this operation.

SPIEGEL: One serious bone of contention between the Americans and the South Vietnamese was the cease-fire. According to Kissinger, the US Government had decided as early as summer 1970 to propose a cease-fire on the existing front lines. Kissinger claims that you not only agreed but approved it.

THIEU: That is true. I also took the view that a cease-fire was an essential first step towards fulfilling the obligations of a peace agreement. But, on the question of an immediate and I repeat: immediate cease-fire, I never agreed with Kissinger. I said that we must consider

it very carefully. A cease-fire could not be declared until there had been some careful thought about who was to monitor it, what was to happen in the event of a violation, where the troops were to be stationed, and so on.

SPIEGEL: Kissinger writes: "We still thought we were operating in tandem with Thieu." The Americans did not grasp that you were applying to them the "elusive tactics Vietnamese reserve for foreigners".

THIEU: It never occurred to us that a small country like ours which owed almost everything to a great ally and which was still asking for long-term aid could play any tricks.

SPIEGEL: But you must have thought the war was finally lost when the Americans withdrew and the North Vietnamese were allowed to keep their troops in South Vietnam ?

THIEU: Not necessarily, if we had only continued to receive enough aid from the United States, as the US Government had promised when we signed the agreement. Even as we signed the agreement, I thought it was a *drôle de paix* a phoney peace.

But we still believed we could resist any North Vietnamese aggression, should they violate the terms of the peace settlement. We had two grounds for this belief: first, we had a written assurance from President Nixon, that the USA would respond with full force should the settlement be violated.

SPIEGEL: Although he never said how.

THIEU: Second, we were to receive adequate military and economic aid for as long as we needed it to resist North Vietnamese aggression. Had the US Government kept that promise, the war might still be going on but the North Vietnamese would not have overrun South Vietnam.

SPIEGEL: You and Kissinger are more or less agreed on this point. He writes that the whole strategy might have succeeded if the Americans had been in a position to act on every violation of the peace settlement by the North Vietnamese and to continue to provide South Vietnam with enough aid. What went wrong ? Kissinger blames Watergate and the erosion of executive authority. Do you think Watergate was really responsible for the debacle ?

THIEU: I am sorry, but I am not an American. It is not my business to clean up their front yard. But if they had kept their promise, that would have been the best deterrent against further aggression on the part of the North Vietnamese and might have ended the war.

SPIEGEL: If the USA had kept its promise, do you think the agreement could have led to a successful outcome overall ?

THIEU: I believe it could.

SPIEGEL: So, on the whole, the Paris Agreement was not so bad ?

THIEU: It was certainly not a good agreement for us. It was phoney. But it was a last resort. You must understand that we only signed because as I have explained we had an assurance from the American Government and because the Agreement was guaranteed by twelve States and the United Nations.

SPIEGEL: Dr Kissinger makes caustic comments in his book about a great many leading politicians. But he seems to have reserved his most withering scorn for you. Although he admires your "intelligence", your "courage" and your "cultural background", he dwells at length on your "outrageous conduct", your "insolence", your "ruthless egotism" and your "egregious, almost maniacal tactics" in dealings with the Americans. These, he says, managed to generate in him "that impotent rage by which the Vietnamese have always tormented physically stronger opponents". What do you say to all these labels in Kissinger's memoirs ?

THIEU: I would rather not answer. I would rather not talk about him. He can think what he likes about me, good or ill. I would rather talk about what really happened between the United States and South Vietnam.

SPIEGEL: Did you perhaps give him reason to write about you in this disparaging way ?

THIEU: Perhaps he was surprised at having to deal with people who were so intelligent and so capable. Perhaps it also has something to do with the superiority complex of a very vainglorious man. Perhaps he cannot believe that a Vietnamese interlocutor is equal to engaging with a man who thinks he is so important.

Let me tell you another story: I was amused on Midway because I could never have imagined that people like that would be so shabby. On that occasion, Mr Nixon, Mr Kissinger, my assistant and I met in the US naval commander's house. There were three low chairs and one higher chair. Mr Nixon sat on the higher chair.

SPIEGEL: Just like Chaplin's film "The great dictator" ? In that case, Hitler sat on a high chair so that he could look down on Mussolini sitting on a lower one.

THIEU: But I fetched another, equally high, chair for myself from the dining recess, so as to be on a level with Nixon. After the Midway meeting, I heard from my American friends that Kissinger had never expected President Thieu to be the man he is.

SPIEGEL: Kissinger complains in his book that you treated him badly in your personal dealings, that you missed appointments to go waterskiing. Nixon went even further. According to Kissinger, he called you a "son-of-a-bitch" and said: "Brutality is nothing. You have never seen it if this... doesn't go along".

THIEU: I am sorry but I have nothing to say about that. I was well brought up and I must decline to reply to such unseemly or vulgar remarks.

If I did not receive Dr Kissinger and Ambassador Bunker, it was simply because we had not yet reached a point where we could continue the talks with them. They had taken four years, so why should I be forced to give my answer in an hour. If the Americans can take their time, why shouldn't I ? It would have suited them if we had been yes-men. But I am not a yes-man and the South Vietnamese are not a nation of yes-men, our Congress is not a Congress of yes-men. I have to consult them.

SPIEGEL: Dr Kissinger writes that your attitude towards him was ultimately determined by "venomous hatred".

THIEU: No. I was just defending my country's interests. There were certainly some heated discussions but my attitude was always governed by patriotic motives.

SPIEGEL: Kissinger writes that he had some understanding for the "near impossible position" in which you found yourself. Did you detect any signs of that understanding ?

THIEU: No. All I detected was pressure from the US Government.

SPIEGEL: Kissinger writes that you never engaged in a conceptual discussion. He says that you "fought in the Vietnamese manner: Indirectly, elliptically, by methods designed to exhaust rather than clarify, constantly needling but never addressing the real issue".

THIEU: Put yourself in my place. I agreed from the beginning that the US Government should engage in secret talks with Hanoi. Kissinger says I was always kept informed. Yes, I was informed I was told what he chose to tell me. But I trusted that my ally would never deceive me, make deals over my head and secretly sell my country out.

But, can you imagine, only four days before he left for North Vietnam in October 1972, he presented me with the draft agreement that was to be initialled in Paris, in English? We had to examine the draft in English, point by point.

And the draft had not been produced by the South Vietnamese and the US but by the North Vietnamese and the US. Can you imagine that ? The logical course would have been for the South Vietnamese and the Americans to agree on the conditions for a peace settlement first, and for Kissinger then to come back to us if the North Vietnamese made any counter-proposals. He did not do that.

Instead, he drafted the terms of the agreement jointly with the North Vietnamese and presented them to me in English. The peace agreement that would decide our fate. Can you imagine how I felt when we could not even see the text in our own language ?

SPIEGEL: But you eventually received a Vietnamese version ?

THIEU: We insisted and insisted and insisted, and then at the last minute he agreed, though certainly unwillingly. And then we found numerous pitfalls. I asked Ambassador Bunker and Dr Kissinger: "Who produced the Vietnamese text ?" They replied: "A very capable American from the International Linguistics College in the United States, in collaboration with the North Vietnamese." But no American can understand and write Vietnamese better than a Vietnamese. And no American can deal with the Vietnamese Communists in the Vietnamese language better than we can. Was that honourable and upright conduct on the part of an ally ?

SPIEGEL: Senior government officials in the USA are said to have thought at one time that all Kissinger sought was a decent interval between American withdrawal and a final collapse of Saigon. Kissinger says in his book that that is not correct. What do you think ?

THIEU: Whatever the Americans say, I am convinced that the US Government's final aim was a coalition government in South Vietnam.

SPIEGEL: Kissinger produces a great deal of evidence to show that that was not the case.

THIEU: The American Government tried to force us to agree to it. If we had, they could have prided themselves on getting shot of the whole thing with an "honourable agreement". They could have told their people at home: "We are withdrawing our troops, we are securing the release of our prisoners". And they could have told the rest of the world: "We have brought peace to South Vietnam. Now it is up to the South Vietnamese. If a coalition government turns out to be Communist-dominated, that is their problem. We have reached an honourable solution."

SPIEGEL: Kissinger writes: "We had one principle in the negotiations: America does not betray its friends."

THIEU: Well, look at the position today in South Vietnam, in Cambodia, all over Indo-China. When we discussed the peace agreement with representatives of the American Government, we often had the impression that they were not only playing the devil's advocate, they really were the devil's advocate in action.

SPIEGEL: Did you ever feel any gratitude for what the Americans did to help your country ? Kissinger says in his book: "Appreciation for services rendered is not a Vietnamese trait."

THIEU (laughing): With regard to what Kissinger writes in his book, I think that only a man with a twisted spirit could think such a thing only a man with an awkward temper. He implies in his book that he was afraid that the Vietnamese might take revenge on Americans who stayed behind after Washington had abandoned us. We would never do such a thing now, not ever.

SPIEGEL: Did you personally feel any gratitude ?

THIEU: I can honestly say that if the American Government had not betrayed us and stabbed us in the back, the Vietnamese people would have been eternally grateful. Once, after we had had a heated discussion with Kissinger about the wording of the peace settlement, some members of my government said it would have been a lucky day for us if Kissinger done as much for South Vietnam as he had for North Vietnam. I told them that if he could negotiate a genuine peace with the North Vietnamese, he could have his own monument in South Vietnam just like the statue of MacArthur in Korea. Unfortunately it did not turn out that way.

In view of the consequences of the peace, I think it is best that the Americans themselves judge what Mr Nixon and Mr Kissinger have done to South Vietnam: Concentration camps, famine, torture, thousands of boat people lost in the Pacific Ocean, and a genocide that is far more terrible, more planned and systematic than the genocide in Cambodia. Kissinger has no reason to be proud of the peace he has brought. It is the peace of the grave.

SPIEGEL: Thank you, Mr Thieu, for talking to us.

PHÒNG VẤN CỰU TỔNG THỐNG VIỆT NAM CỘNG HÒA NGUYỄN VĂN THIỆU

Vô Thường dịch

Spiegel: Thưa ông Thiệu, trong suốt 5 năm từ 1968 đến 1973, Hoa Kỳ đã nỗ lực đàm phán hòa bình cho Việt Nam. Trưởng đàm phán của Mỹ, Henry Kissinger đã mô tả chi tiết trong hồi ký của mình về ông, với tư cách là Tổng Tổng Nam Việt Nam, đã phá hoại những nỗ lực của ông ta như thế nào nhằm mang hòa bình cho cuộc chiến kéo dài nhiều năm, tổn thất hàng triệu nhân mạng và như muốn ‘‘p nát trái tim Hoa Kỳ’’ như lời của Kissinger nói. Tại sao ông lại cản trở như vậy?

Ông Thiệu: Điều đó hoàn toàn vô lý. Nếu như tôi ngăn cản thì đã không thể có chuyện dàn xếp hòa bình trong năm 1973. Tuy nhiên, như mọi người đã biết, đó không phải là một nền hòa bình tốt đẹp khi chứng kiến những hậu quả xảy ra tại Việt Nam. Kissinger đại diện cho chính sách và lợi ích của chính phủ Hoa Kỳ. Với tư cách là Tổng Tổng Việt Nam, tôi có nhiệm vụ bảo vệ những lợi ích sống còn của đất nước tôi.

Tôi đã nhiều lần chỉ ra cho Tổng Thống Nixon và Tiến Sĩ Kissinger rằng rũ bỏ vai vị thế không mấy quan trọng tại một quốc gia nhỏ bé như Việt Nam có thể không có nhiều ý nghĩa đối với một cường quốc như Hoa Kỳ, nhưng đối với chúng tôi đó là vấn đề giữa sự sống và cái chết của toàn bộ một đất nước.

Spiegel: Kissinger không phủ nhận rằng cuối cùng ông cũng đã đồng ý dàn xếp hòa bình. Nhưng ông ta nói lý do chính khiến phải mất nhiều thời gian vì ông đã cản trở quyết liệt và lý do thực chất ông không bao giờ phản đối các đề xuất của Mỹ vì ông tính toán rằng tất cả những đề xuất đó sẽ bị Hà Nội bác bỏ.

Ông Thiệu: Không đúng như vậy. Chỉ mất thêm hơn 2 hoặc 3 ngày hay 2 hoặc 3 tháng để chấm dứt cuộc chiến đã diễn ra gần 30 năm. Tôi nhận ra cuộc chiến này là cuộc chiến dài nhất trong lịch sử của Hoa Kỳ, trong đó họ là người đã viện trợ cho chúng tôi. Có thể vì vậy mà người Mỹ tỏ ra vội vàng như thế. Tuy nhiên, chúng tôi cần một nền hòa bình vững chắc.

Spiegel: Kissinger ám chỉ rằng ông không thật sự muốn có một giàn xếp hòa bình và hy vọng Bắc Việt cũng sẽ ngoan cố giống như ông. Vì vậy, ông ấy quả quyết dù ông đã đồng ý nhiều đề xuất của phía Mỹ nhưng không bao giờ muốn phải tuân thủ những đề xuất đó, vì trong bất cứ trường hợp nào ông không tin là thỏa thuận sẽ đạt được. Ông có lừa bịp trong đàm phán với hy vọng ông sẽ không bao giờ phải nói rõ hết ý định của mình ?

Ông Thiệu: Không. Một quốc gia phải chịu đựng nhiều như thế trong suốt hơn 30 năm không thể nào bị kết tội là muốn kéo dài cuộc chiến. Kissinger muốn tiến hành nhanh để lính Mỹ có thể rút quân và tù binh Mỹ được phóng thích. Và có thể vì chính phủ Mỹ muốn vội vã thoát ra, ‘‘cắt và chạy’’.

Họ có thể thoát khỏi cuộc chiến. Chúng tôi phải ở lại Nam Việt Nam. Chúng tôi có đủ mọi quyền để đòi hỏi một sự giàn xếp hòa bình toàn diện, không phải chỉ là một nền hòa bình trong 2 hoặc 3 năm rồi sau đó lại thêm một cuộc chiến 30 năm khác.

Spiegel: Vậy tại sao ông dự tính trước Hoa Kỳ theo như Kissinger báo cáo, bằng việc tự mình đề xuất Hoa Kỳ rút quân tại cuộc họp ở Midway tại Thái Bình Dương vào tháng 6 năm 1969 ?

Ông Thiệu: Thậm chí trước cuộc họp ở Midway, việc Hoa Kỳ có ý định rút quân là không có gì bí mật. Tôi muốn nhắc cho anh nhớ rằng tin tức về kế hoạch rút một số lượng quân Mỹ đã loan tải trên toàn thế giới trước cuộc họp Midway. Tại sao ? Tôi cho đó là vì Chính phủ Mỹ muốn thăm dò dư luận, tiết lộ thông tin cho báo chí và đưa chúng tôi vào sự việc đã rồi.

Spiegel: Như thế ông đã hiểu rõ được sự việc ?

Ông Thiệu: Vâng đúng vậy. Cuộc họp Midway nhằm hai mục đích. Nó mang đến cho hai Tân Tổng Thống một cơ hội để hiểu về nhau và đàm phán về vấn đề Việt Nam. Điểm thứ hai đã vạch rõ trong nghị trình đó là kế hoạch rút quân Mỹ đầu tiên. Tôi không hề ảo tưởng và tôi nắm bắt được tình hình. Không có gì phải lo lắng và tôi cảm thấy rất tự tin.

Spiegel: Khi đề xuất việc rút quân, ông có thật sự nghĩ rằng ông có thể tự tiến hành chiến tranh và cuối cùng giành thắng lợi trong cuộc chiến, một cuộc chiến tranh mà hơn 540.000 quân Mỹ và bộ máy quân sự hùng mạnh của Hoa Kỳ đã không thể thắng nổi ? Thật khó để tin vào điều đó.

Ông Thiệu: Không. Thật ra tôi không phải là người đề xuất. Tôi chỉ đơn giản là chấp thuận. Tôi đồng ý đợt rút quân Mỹ đầu tiên vì Tổng Thống Nixon đã nói với tôi rằng ông ấy có một số vấn đề quốc nội và việc rút quân chỉ hoàn toàn mang tính tượng trưng. Ông ta phải có ý kiến công chúng và Quốc hội phía sau. Nhưng tôi cũng nói với ông ấy rằng ông ta phải chắc chắn Hà Nội không xem đợt rút quân đầu tiên như là một dấu hiệu yếu kém của Hoa Kỳ.

Spiegel: Và ông không nghĩ đó là khởi đầu của việc rút quân toàn bộ ?

Ông Thiệu: Không. Tôi có thể hình dung đó có thể là bước đầu tiên trong biện pháp giảm quân số. Tôi không thể nào tưởng tượng nổi Hoa Kỳ sẽ rút hết tất cả và bỏ rơi Nam Việt Nam. Tôi đã đề xuất với Tổng Thống Nixon rằng việc cắt giảm nên được tiến hành từng bước, đến khi khả năng chiến đấu và sự cũng cố Quân Đội Nam Việt Nam cho phép Việt Nam có thể đứng trên đôi chân của chính mình, tùy thuộc vào viện trợ kinh tế và quân sự.

Quan trọng hơn, tôi đã kiến nghị ông ta có thể yêu cầu Hà Nội đổi lại cũng có hành động tương tự. Người Mỹ hoàn toàn đồng ý với tôi về...

Spiegel: ...và rút quân tượng trưng?

Ông Thiệu: Tôi nhận ra cuộc chiến Việt Nam cũng gây ra những vấn đề bên trong nước Mỹ. Và Tổng Thống Nixon nói ông cần một cử chỉ tượng trưng để giải quyết vấn đề đó.

Khi tôi ở Hán Thành và Đài Loan một tuần trước đó, tôi đã nói với Tổng Thống Park Chung Hee và Tổng Thống Tưởng Giới Thạch rằng tôi hy vọng việc rút quân mà tôi bàn bạc với Tổng Thống Nixon trong cuộc đàm phán tại Midway chỉ mang tính tượng trưng. Nhưng tôi đã chỉ ra rằng chúng tôi không thể ngăn ngừa việc Hoa Kỳ rút toàn bộ quân nếu họ muốn. Vì vậy sẽ là khôn ngoan hơn khi yêu cầu Mỹ rút quân từng bước và cùng lúc đó cung cấp viện trợ để chúng tôi xây dựng một Quân Đội Nam Việt Nam vững mạnh và hiện đại để thay thế người Mỹ. Tôi không bao giờ yêu cầu Quân Đội Mỹ ở lại Việt Nam mãi mãi.

Spiegel: Quân Mỹ đã đặt tại Nam Hàn và Tây Đức.

Ông Thiệu: Nhưng chúng tôi là những người rất tự trọng. Chúng tôi đã nói với họ chúng tôi cần cấp viện và vũ khí nhưng chúng tôi có đầy nhiệt huyết trong huyết quản và thừa binh lính.

Spiegel: Ông mô tả thế nào về tình cảnh của mình khi đó ? Chỉ vài tháng trước đó, Bộ Trưởng Quốc Phòng Hoa Kỳ, Melvin Laird đã đề ra "Việt Nam hóa". Người Mỹ trước đó đã nói về cuộc chiến "phi Mỹ hóa". Không phải chỉ tên gọi này thôi cũng đã nói rõ ràng là Hoa Kỳ có ý định rút quân một cách nhanh chóng ?

Ông Thiệu: Khi ông Nixon đến Sài Gòn vào tháng 7 năm 1969, ông ta nhắc lại rằng ông cần có công chúng Mỹ phía sau. Tôi hiểu vị thế của ông ta. Nhưng ông ấy không bao giờ lý giải rút quân có nghĩa là cắt giảm nghị trình có hệ thống và theo sáng kiến của Mỹ. Ông ấy chỉ nói về những khó khăn trong nước tại Mỹ và đề nghị tôi giúp. Ông nói "giúp chúng tôi để giúp các anh". Tôi trả lời "Tôi sẽ giúp các ông để có thể giúp chúng tôi". Tại cuộc họp chúng tôi lại bàn về vấn đề rút quân từng phần.

Spiegel: Nhưng không đặt ra lịch trình ?

Ông Thiệu: Không. Và Ông Nixon lại hứa là bất kỳ đợt rút quân nào cũng sẽ tương xứng với những biện pháp tương tự của phía Bắc Việt và sẽ phù hợp với khả năng phòng thủ của Nam Việt Nam cũng như đi kèm với những viện trợ thêm về quân sự và kinh tế cho Nam Việt Nam.

Cựu Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu & cựu Tổng Thống Lyndon Johnson

Spiegel: Tại thời điểm đó ông có nhận ra Hoa Kỳ đã sẵn sàng đơn phương rút quân nếu cần thiết ?

Ông Thiệu: Có, tôi có nghi ngờ điều đó. Nhưng khi đó tôi vẫn rất tự tin và tin tưởng vào đồng minh lớn của chúng tôi.

Spiegel: Có thể ông đúng khi nhận định như vậy. Rõ ràng trong cuốn sách của Kissinger chính quyền Nixon không thể “chiến thắng một cách dễ dàng một chiến dịch có liên can đến hai chính quyền, năm quốc gia đồng minh và ba mươi một ngàn người chết như thể chúng ta chuyển một kênh truyền hình”.

Người Mỹ rõ ràng muốn thoát ra khỏi Việt Nam bằng đàm phán. Họ không muốn đơn phương rút quân trừ khi họ buộc phải làm điều đó. Ông có đưa ra bất kỳ yêu cầu nào về các cuộc đàm phán giữa Washington và Hà Nội ?

Ông Thiệu: Chiến tranh đã quá đủ với chúng tôi và chúng tôi quyết định chấm dứt cuộc chiến bằng đàm phán. Chúng tôi yêu cầu những lực lượng đã xâm chiếm đất nước phải rút quân. Tất cả chỉ có vậy.

Spiegel: Ông oán trách sự sụp đổ của Nam Việt Nam trong năm 1975 chủ yếu được quy cho thực tế rằng quân đội Bắc Việt được phép ở lại miền Nam thậm chí sau khi Hiệp Định Hòa Bình Paris đã ký kết. Ông khẳng định ông chỉ bỏ qua sự hiện diện của Bắc Việt trong khi Hiệp Định đang đàm phán và họ phải rút quân khi đàm phán kết thúc.

Nhưng Kissinger khẳng định trong cuốn sách của mình ông không hề đưa ra phản đối với đề xuất của Mỹ về vấn đề này cho đến tháng 10 năm 1972.

Ông Thiệu: Đó là lời dối trá vô giáo dục nhất từ phía Kissinger khi nói tôi đồng ý cho quân Bắc Việt lưu lại miền Nam. Nếu tôi đồng ý ngay từ đầu như Kissinger đã nói, thì tôi đã không phản đối kịch liệt khi ông ta cho tôi xem bản dự thảo Hiệp Định trong đó không hề chứa đựng bất kỳ điều khoản nào về vấn đề rút quân của Bắc Việt.

Đó là điểm quan trọng nhất mà tôi đã đấu tranh trong suốt quá trình đàm phán hòa bình. Từ đầu đến cuối, tôi yêu cầu Kissinger buộc Hà Nội rút quân và giải thích cho ông ta rằng sẽ chẳng có hiệp định nào hết trừ khi Bắc Việt thực thi điều đó.

Sau nhiều ngày tranh luận quyết liệt, Kissinger cuối cùng thú nhận với tôi: “Thưa ngài Tổng Thống, điều đó không thể thực hiện được. Nếu được tôi đã làm. Vấn đề đã được đặt ra cách đây 3 năm nhưng Liên Xô sẽ không chấp nhận”. Sau đó tôi nhận ra chính phủ Hoa Kỳ đã nhượng bộ yêu cầu của Liên Xô và đó là điều làm tôi thất vọng nhất.

Spiegel: Có thể Liên Xô không có lựa chọn khác vì Bắc Việt phủ nhận xem Nam Việt Nam như là một ngoại quốc và thậm chí có khi họ phủ nhận Bắc Việt có quân đội thường trực tại Nam Việt Nam.

Ông Thiệu: Chúng tôi đã ở trong chiến tranh hơn 20 năm và chúng tôi biết không bao giờ tin vào những gì Nga Xô và Bắc Việt nói. Bắc Việt có quân đội tại Lào, Campuchia và Nam Việt Nam. Tôi nghĩ thậm chí một người mù cũng có thể nhìn thấy điều đó. Để chấm dứt chiến tranh, chúng ta phải nhìn vào thực tế chứ không phải nghe những gì kẻ thù đang nói.

Spiegel: Ông có đặt ra những điểm này với Kissinger ?

Ông Thiệu: Tất nhiên và cả với Tướng Haig. Tôi hỏi ông ta: “Tướng Haig, ông là một vị Tướng và tôi cũng là một vị Tướng. Vậy ông có biết một hiệp định hòa bình nào trong lịch sử lại cho phép lực lượng kẻ thù lưu lại trên đất nước mà họ đã xâm chiếm ?” Tôi hỏi ông ta: “Liệu ông có cho quân Liên Xô đóng trên lãnh thổ Mỹ và nói rằng ông đã đạt được dàn xếp hòa bình với Liên Xô ?”

Spiegel: Ông ấy nói thế nào ?

Ông Thiệu: Ông ta không nói gì cả. Làm sao ông ta có thể nói gì điều đó thật phi lý. Ông ta nói gì đây ?

Spiegel: Kissinger đã đưa ra câu trả lời trong cuốn sách của mình. Ông ấy nói Bắc Việt sẽ không thực hiện rút quân vì Hà Nội sẽ không nhượng bộ trên bàn đàm phán những gì họ không bị buộc phải từ bỏ trên chiến trường. Nhưng ông ta nói thêm Hiệp Định Hòa Bình Paris chứa đựng một điều khoản nghiêm cấm bất kỳ việc xâm lấn thêm nào và kể luận “điều này sẽ làm cho lực lượng Bắc Việt tại miền Nam hao mòn làm tiêu hao sinh lực một cách tự nhiên”.

Ông Thiệu: Khi đàm phán với cộng sản, tôi cảm giác như chính phủ Hoa Kỳ và cụ thể là Tiến Sĩ Kissinger hoàn toàn không biết gì về những trải nghiệm không mấy ngọt ngào của Pháp với cộng sản vào năm 1954 hoặc từ cuộc chiến Triều Tiên. Họ không biết gì về những cuộc hội đàm với Lào và Campuchia. Họ không biết làm thế nào để đối phó với cộng sản và làm thế nào để lý giải chiến lược và chiến thuật của họ.

Do đó chúng ta trở lại vấn đề làm sao Tiến Sĩ Kissinger, người đại diện cho một lớn và khoe khoang rằng ông ta là thương thuyết gia tài ba nhất, lại có thể tin rằng quân Bắc Việt sẽ không xâm chiếm Nam Việt Nam. Làm sao ông ta có thể tin như vậy ?

Liệu ông ta có thể canh gác trên tất cả chốt biên phòng dọc biên giới của Campuchia, Lào và Nam Việt Nam. Thậm chí nếu chúng tôi có một triệu lính canh gác quốc tế, chúng tôi cũng không thể chứng minh là không hề có sự xâm chiếm nào. Làm sao ông ta có thể tin vào những gì Bắc Việt nói. Ông ta có thể tin vào cộng sản nhưng chúng tôi thì không. Đó là vì sao tôi khẳng khái yêu cầu Bắc Việt rút quân. Nếu Bắc Việt thật sự muốn có hòa bình, tại sao họ muốn ở lại ?

Spiegel: Kissinger nói gì về điều đó ?

Ông Thiệu: Ông ta có thể nói gì đây ? Điều mà ông ta và chính phủ Hoa Kỳ thật sự muốn là rút quân càng sớm càng tốt và bảo đảm tù binh Mỹ được phóng thích. Họ nói với chúng tôi họ muốn một giải pháp danh dự, nhưng họ thật sự muốn giải quyết mọi việc và thoát ra càng nhanh càng tốt mà không bị người dân Việt Nam và phần còn lại của thế giới lên án vì đã bỏ rơi chúng tôi trong cơn hoạn nạn. Đó là vấn đề của họ.

Nền hòa bình giả tạo

Spiegel: Kissinger viết ngay sau cuộc tiến công mùa Xuân của Bắc Việt năm 1972, vài trò có vẻ như đã bị đảo ngược. Bắc Việt bất ngờ muốn nói lại đàm phán trong khi Nam Việt Nam lại muốn chiến đấu đến khi giành thắng lợi cuối cùng.

Ông Thiệu: Hoàn toàn vô lý! Tiến Sĩ Kissinger hiểu thế nào là chiến thắng ? Bắc Việt đã gây ra chiến tranh tại Nam Việt Nam. Chúng tôi muốn họ rút quân. Đó gọi là chiến thắng sao ? Tôi không bao giờ yêu cầu người của Bắc Việt được xem là tù binh chiến tranh tại Nam Việt Nam. Tôi không bao giờ đòi hỏi Bắc Việt trả bồi thường chiến tranh. Tôi không bao giờ đòi hỏi Bắc Việt nhượng bộ lãnh thổ. Tôi không bao giờ yêu cầu có ghế trong chính phủ tại Hà Nội. Vậy Kissinger hiểu chiến thắng và chiến thắng toàn diện là gì ?

Spiegel: Về vấn đề rút quân của Bắc Việt, theo Kissinger ngày 31 tháng 5 năm 1971 là một ngày quan trọng. Đó là thời điểm trong các cuộc đàm phán bí mật, Hoa Kỳ đã từ bỏ yêu cầu hai bên cùng rút quân. Tiến Sĩ Kissinger nói ít nhất ba lần trong cuốn sách rằng ông đã được thông báo trước và ông đã đồng ý.

Ông Thiệu: Tôi không bao giờ đồng ý việc đơn phương rút quân. Sau cuộc họp Midway, tôi luôn luôn yêu cầu rút quân từng phần và cả hai bên cùng rút quân. Mỹ đã thay đổi lập trường và sử dụng chiến thuật thông thường nhằm ép buộc chúng tôi để chiếm lấy và đặt thanh gươm Damocles lên đầu chúng tôi, trích dẫn dư luận Mỹ với những nhận xét như: “Bây giờ ông đang có một hình ảnh rất xấu tại Mỹ!” hoặc “Quốc Hội sẽ cắt giảm viện trợ.”...Họ sử dụng lại chiến thuật cũ, tiết lộ cho báo chí và đặt chúng tôi vào việc đã rồi.

Nếu tôi từ chối dư luận sẽ quay sang chống đối tôi: “Ông ta đòi hỏi quá nhiều, ông ta sẽ không bao giờ để Mỹ rút quân, ông ta sẽ không bao giờ để tù binh Mỹ trở về nhà”. Vì vậy tôi phải nhượng bộ. Không tự nguyện nhưng miễn cưỡng. Làm sao tôi có thể phản đối khi họ sẽ nói ngay rằng: “viện trợ sẽ bị cắt nếu ông không tuân theo”.

Spiegel: Kissinger nói ông luôn được tham vấn trước về tất cả mọi quyết định của Hoa Kỳ, dưới bất kỳ hình thức nào.

Ông Thiệu: Đúng, họ có bàn bạc với tôi, nhưng tất nhiên họ không muốn nghe tôi nói “không” đối các quyết định phục vụ cho lợi ích của Hoa Kỳ. Tuy nhiên, trong hầu hết trường hợp áp lực đem lại cho họ hầu hết những gì họ muốn.

Spiegel: Kissinger giờ đây chỉ trích một cách cay đắng về cuộc tiến công Lào năm 1971. Ông ấy nói ông cho rằng cuộc tiến công mùa khô là rất cấp thiết. Vậy ý tưởng ban đầu là của ai ?

Ông Thiệu: Đó là ý tưởng của họ. Trước đó rất lâu chúng tôi đã từng muốn tiến hành cuộc tấn công, nhưng chúng tôi không thể thực hiện một mình. Bây giờ Hoa Kỳ đề xuất nên chúng tôi vui vẻ đồng ý để chấm dứt cuộc chiến nhanh hơn. Đó là một chiến dịch liên quân Việt-Mỹ với các nhiệm vụ qui định rất rõ ràng: Quân Đội Nam Việt Nam có nhiệm vụ tiến hành chiến dịch tại Lào và lính Mỹ sẽ hỗ trợ tiếp tế bên ngoài Việt Nam, từ biên giới đến nơi giao chiến.

Spiegel: Tại sao? Vì Quốc Hội Mỹ rõ ràng đã cấm đoán quân Mỹ xâm nhập lãnh thổ Lào ?

Ông Thiệu: Tôi tin là vậy. Nhưng cũng bởi vì chúng tôi không có phương tiện tiếp tế cho binh lính và quan trọng nhất là chuyên chở thương binh ra ngoài. Điều đó chỉ có thể tiến hành bằng trực thăng và Hoa Kỳ là bên duy nhất có đầy đủ trực thăng. Không có máy bay lên thẳng, chúng tôi không bao giờ đồng ý tiến hành chiến dịch tại Lào.

Spiegel: Kissinger nói binh lính của ông gặp vấn đề khi đưa ra yêu cầu không quân hỗ trợ vì các đơn vị Việt Nam gần như không có những chuyên viên kiểm soát mặt đất được huấn luyện có thể nói được tiếng Anh.

Ông Thiệu: Hoàn toàn không có vấn đề gì đối với việc hỗ trợ của Không Quân. Chúng tôi không hề lo lắng nếu thỉnh thoảng không có Không Quân hỗ trợ, chúng tôi đã có Pháo Binh. Vấn đề là người Mỹ đã mất nhiều Phi Công trực thăng trong ba ngày đầu tiên của chiến dịch. Vì thế họ không sẵn sàng cất cánh theo lịch trình và với số lượng cần thiết. Điều đó đã trở thành một vấn đề lớn đối với Quân Đội Nam Việt Nam.

Spiegel: Có phải tinh thần binh lính đã suy sụp ?

Ông Thiệu: Chúng tôi không thể chuyên chở binh lính tử trận và thương binh ra ngoài. Điều đó không chỉ ảnh hưởng đến tinh thần mà còn cả đến việc tiến hành chiến dịch.

Spiegel: Kissinger đưa ra một lý do khác giải thích tại sao chiến dịch thất bại. Ông ta nói ông đã ra lệnh cho binh sĩ của mình phải thận trọng khi di chuyển về phía Tây và ra lệnh chấm dứt chiến dịch toàn bộ ngay khi chịu tổn thất 3.000 binh lính. Kissinger cho rằng người Mỹ sẽ không bao giờ chấp thuận kế hoạch có hạn chế này và đã được thông báo đến cho họ.

Ông Thiệu: Đối với một Quân Nhân, ý tưởng đặt ra một giới hạn về số thương vong trước là rất vô lý. Tiến Sĩ Kissinger phải là một người rất giàu trí tưởng tượng khi nói như thế. Chúng tôi chỉ có thể di chuyển về phía Tây xa đến mức mà trực thăng di tản có thể bay đến. Kissinger nói chúng tôi rút quân mà không hề thông báo cho phía Mỹ. Làm sao chúng tôi có thể triệt thoái hơn 10.000 quân mà không hề thông báo cho người Mỹ ?

Spiegel: Vậy là ông đã thông báo cho họ biết ?

Ông Thiệu: Ô! Tất nhiên. Và hãy để tôi kể cho anh nghe một câu chuyện. Khi đó tờ Time hay Newsweek gì đó đã đăng tải bức hình một binh sĩ Nam Việt Nam đang cố bám vào bộ phận hạ cánh của một chiếc trực thăng với chú thích "kẻ hèn nhất". Tôi chỉ cười. Tôi thấy điều đó thật kinh khủng. Không thể nào ngăn cản một binh sĩ bị bỏ rơi khỏi những hành động như thế. Nhưng tờ báo đã nhục mạ binh lính Nam Việt Nam như là những kẻ hèn nhất và cùng lúc đó hoàn toàn che dấu một sự thật là Phi Công trực thăng Hoa Kỳ không có tinh thần chiến đấu trong chiến dịch này.

Spiegel: Một điểm cốt lõi trong sự tranh cãi giữa Nam Việt Nam và Hoa Kỳ là vấn đề ngưng bắn. Theo Kissinger, chính phủ Mỹ đã quyết định đề xuất một cuộc ngưng bắn trên chiến tuyến hiện hữu ngay đầu mùa Hè năm 1970. Kissinger nói ông không những đồng ý mà còn chấp thuận đề xuất đó.

Ông Thiệu: Đúng vậy. Tôi cũng cho rằng ngưng bắn là một bước đầu tiên rất quan trọng để hoàn thành những nghĩa vụ của một thỏa thuận hòa bình. Nhưng về vấn đề là ngay lập tức, tôi nhắc lại một cuộc ngưng bắn ngay lập tức thì tôi không bao giờ đồng ý với

Kissinger. Tôi nói chúng ta phải xem xét điều đó một cách cẩn trọng. Không thể tuyên bố ngưng bắn cho đến khi đã có những suy xét cẩn thận về việc ai sẽ là người giám sát cuộc ngưng bắn và điều gì sẽ xảy ra trong trường hợp có vi phạm, binh lính sẽ đóng ở đâu...

Spiegel: Kissinger viết: "Chúng tôi vẫn nghĩ rằng chúng tôi đang cùng làm việc với Thiệu". Người Mỹ không hiểu rằng ông đang áp dụng "chiến thuật lảng tránh của người Việt Nam đối với người nước ngoài".

Ông Thiệu: Điều đó không bao giờ xảy ra với một nước nhỏ như chúng tôi, một nước nợ gần như tất cả mọi thứ của đồng minh lớn và vẫn đang yêu cầu cấp viện lâu dài, lại có thể chơi trò bịp bợm.

Spiegel: Nhưng ông phải nghĩ rằng cuộc chiến cuối cùng cũng thất bại khi Mỹ rút quân và Bắc Việt được phép duy trì quân đội tại Nam Việt Nam ?

Ông Thiệu: Không hẳn như vậy, nếu chúng tôi tiếp tục nhận được viện trợ từ Hoa Kỳ và chính phủ Hoa Kỳ giữ lời hứa khi chúng tôi ký vào bản hiệp định. Thậm chí khi ký kết hiệp định, tôi vẫn nghĩ đó chỉ là một drôle de paix một nền hòa bình giả mạo.

Nhưng chúng tôi vẫn tin chúng tôi có thể chống cự lại bất kỳ sự xâm lăng nào của Bắc Việt nếu họ vi phạm các điều khoản của dàn xếp hòa bình. Chúng tôi có hai lý do để tin tưởng: Thứ nhất, chúng tôi có một bảo đảm bằng văn bản từ Tổng Thống Nixon rằng Mỹ sẽ đáp trả bằng tất cả lực lượng nếu thỏa thuận bị vi phạm.

Spiegel: Mặc dù ông ta không bao giờ nói là đáp trả như thế nào.

Ông Thiệu: Thứ hai, chúng tôi được nhận đầy đủ viện trợ kinh tế và quân sự đến khi nào chúng tôi cần để chống lại sự xâm lăng của Bắc Việt. Liệu chính phủ Mỹ có giữ đúng lời hứa đó ? Cuộc chiến có thể tiếp tục nhưng Bắc Việt sẽ không thể lật đổ Nam Việt Nam.

Spiegel: Ông và Kissinger ít nhiều đồng ý về điểm này. Ông ta viết, toàn bộ chiến lược có thể thành công nếu Hoa Kỳ ở vào vị thế có thể hành động với tất cả những vi phạm gián tiếp hòa bình của Bắc Việt và tiếp tục cấp viện đầy đủ cho Nam Việt Nam. Cái gì đã sai ? Kissinger đổ lỗi cho vụ Watergate và sự xói mòn của chính quyền hành pháp. Ông có thật sự nghĩ vụ Watergate phải chịu trách nhiệm cho sự thất bại ?

Ông Thiệu: Xin lỗi nhưng tôi không phải là một người Mỹ. Tôi không có trách nhiệm phải dọn dẹp trước hàng rào của họ. Nhưng nếu họ giữ lời hứa, đó sẽ là một cản trở tốt nhất đối với những sự xâm lăng thêm của Bắc Việt và có thể kết thúc chiến tranh.

Spiegel: Nếu Mỹ giữ lời hứa, ông có nghĩ bản hiệp định có thể dẫn đến một kết quả thành công toàn diện ?

Ông Thiệu: Tôi tin có thể sẽ là như vậy.

Spiegel: Vậy về tổng thể, Hiệp Định Paris không phải quá tệ ?

Ông Thiệu: Đó chắc chắn không phải là một thỏa thuận tốt đẹp đối với chúng tôi. Đó là một thỏa thuận giả tạo. Nhưng đó là phương kế cuối cùng. Anh phải hiểu là chúng tôi chỉ ký kết, như tôi đã nói, bởi vì chúng tôi có bảo đảm từ phía chính phủ Hoa Kỳ và Hiệp Định được bảo đảm bởi 12 quốc gia và Liên Hiệp Quốc.

Spiegel: Kissinger đưa ra bình luận một cách chua cay trong cuốn sách của mình về nhiều chính trị gia lớn. Nhưng ông ta có vẻ giành nhiều sự miệt thị đối với ông. Mặc dù ông ta ngưỡng mộ sự "thông minh", "lòng dũng cảm" và "nền tảng văn hóa" của ông. Ông ta chăm chú đến "sự điều hành tàn bạo", "xác lác", "sự ích kỷ độc ác" và "thủ đoạn gần như điên cuồng" của ông khi làm việc với người Mỹ. Ông nói gì về những gán ghép này trong hồi ký của Kissinger ?

Ông Thiệu: Tốt hơn là tôi không trả lời. Tôi thà không nói gì về ông ta. Ông ấy có thể nghĩ bất cứ điều gì ông ta thích về tôi, tốt hoặc xấu. Tôi thích nói về những gì đã thật sự xảy ra giữa Hoa Kỳ và Nam Việt Nam hơn.

Spiegel: Phải chăng ông đã đem đến cho ông ta một lý do nào đó để viết về ông theo một cách coi thường như thế này ?

Ông Thiệu: Có thể ông ta ngạc nhiên vì phải làm việc với một người quá thông minh và tài giỏi. Cũng có thể có vài điều phải làm với tính phức cảm tự tôn của một người quá tự phụ. Có thể ông ta không thể tin rằng một người đối thoại Việt Nam lại bình đẳng với một người tự cho rằng mình rất quan trọng.

Để tôi kể anh nghe một chuyện khác, tôi cảm thấy thật buồn cười tại Đảo Midway vì tôi không thể nào tưởng tượng nổi những người như thế lại cực kỳ đê tiện. Trong dịp đó, ông Nixon, ông Kissinger, Phụ Tá của tôi và tôi họp tại nhà của một Sĩ Quan Hải Quân Mỹ. Có ba cái ghế thấp và một cái cao hơn. Ông Nixon đã ngồi ở ghế cao hơn.

Spiegel: Giống như phim ‘Nhà độc tài vĩ đại’ của Chaplin ? Trong đó, Hitler đã ngồi ở một cái ghế cao để ông ta có thể nhìn xuống Mussolini đang ngồi tại ghế thấp hơn.

Ông Thiệu: Nhưng tôi đã tìm một cái ghế khác cao ngang bằng cho tôi trong giờ nghỉ để cùng cấp với Nixon. Sau cuộc họp Midway, tôi nghe từ vài người bạn Mỹ của tôi rằng Kissinger không bao giờ trông đợi Tổng Thống Thiệu trở thành một người như ông ta.

Spiegel: Kissinger phàn nàn trong cuốn sách của mình rằng ông đã đối đãi với ông ta thật tệ hại trong cách cư xử cá nhân của mình, rằng ông đã bỏ cuộc hẹn lướt ván, Nixon thậm chí còn nói thêm, theo Kissinger, ông ta nói ông là ‘một thằng chó đẻ’ và nói: ‘tính tàn bạo là tầm thường, anh sẽ không bao giờ được nhìn thấy, nếu...không đi cùng’.

Ông Thiệu: Xin lỗi nhưng tôi không có gì để nói về điều đó. Tôi được giáo dục đầy đủ và tôi từ chối trả lời những lời bình phẩm mất lịch sự và khiếm nhã như vậy.

Nếu tôi không tiếp đãi Tiến Sĩ Kissinger và Đại Sứ Bunker, đó đơn giản là vì chúng tôi chưa đạt đến một điểm để có thể tiếp tục thảo luận với họ. Họ mất 4 năm vậy tại sao tôi buộc phải trả lời trong một giờ. Nếu người Mỹ có thể bỏ ra thời gian thì tại sao tôi lại không thể ? Chúng tôi có thể phù hợp với họ nếu chúng tôi là những người ba phải, cái gì cũng đồng ý. Nhưng tôi không phải là một người ba phải và người miền Nam không phải là một Quốc Gia của những người ba phải, Quốc Hội chúng tôi không phải là một Quốc Hội của những người ba phải. Tôi phải bàn bạc với họ.

Spiegel: Tiến Sĩ Kissinger viết rằng thái độ của ông đối với ông ta về cơ bản được xác định là ‘căm thù một cách độc địa’

Ông Thiệu: Không. Tôi chỉ bảo vệ lợi ích của đất nước tôi. Chắc chắn là có những cuộc tranh luận nảy lửa nhưng thái độ của tôi luôn luôn kiềm chế bởi động cơ yêu nước.

Spiegel: Kissinger viết ông có vài điều kiện để đạt được ‘vị thế gần như là không thể’ trong đó ông tự nhận thấy. Ông có nhận ra dấu hiệu nào của điều kiện đó ?

Ông Thiệu: Không. Tất cả những gì tôi nhận thấy là áp lực từ chính phủ Mỹ.

Spiegel: Kissinger viết ông không bao giờ tham gia vào một cuộc đàm phán dựa trên khái niệm. Ông ấy nói ông ‘đấu tranh theo cách của người Việt Nam: Gián tiếp, gián lướt, bằng phương pháp nhằm làm cạn kiệt hơn là làm sáng tỏ, luôn luôn chăm chọc nhưng không bao giờ giải quyết vấn đề thực tế’

Ông Thiệu: Hãy đặt anh vào vị trí của tôi. Tôi đồng ý ngay từ đầu rằng chính phủ Mỹ nên tham gia đàm phán bí mật với Hà Nội. Kissinger nói tôi sẽ luôn luôn được thông báo. Đúng, tôi đã được thông báo. Tôi được nghe những gì ông ta chọn để nói với tôi. Nhưng tôi tin đồng minh của tôi sẽ không bao giờ lừa gạt tôi, dàn xếp thỏa thuận trên đầu tôi và bí mật bán đất nước tôi.

Nhưng, anh có thể tưởng tượng được không, chỉ bốn ngày trước khi ông ta ra Bắc Việt vào tháng 10 năm 1972, ông ta đưa tôi bản dự thảo hiệp định sẽ được ký tắt tại Paris bằng tiếng Anh ? Chúng tôi phải thẩm tra bản thảo bằng tiếng Anh từng điểm một.

Và bản thảo không phải được đưa ra bởi Nam Việt Nam và Hoa Kỳ mà là bởi Bắc Việt và Hoa Kỳ. Anh có tưởng tượng nổi điều đó không ? Theo logic thông thường Nam Việt Nam và Hoa Kỳ phải thỏa thuận về những điều kiện của dàn xếp hòa bình trước và sau đó Kissinger quay lại với chúng tôi nếu Bắc Việt đưa ra bất kỳ đề xuất trái ngược nào. Nhưng ông ta đã không làm như thế.

Thay vào đó, ông ta soạn thảo những điều khoản của hiệp định chung với Bắc Việt và đưa cho tôi xem bằng tiếng Anh. Hiệp định hòa bình sẽ quyết định số phận chúng tôi. Anh có tưởng tượng được tôi cảm thấy như thế nào khi chúng tôi thậm chí không thể nhìn thấy nguyên bản bằng chính ngôn ngữ của chúng tôi ?

Spiegel: Nhưng cuối cùng ông cũng nhận được bản tiếng Việt ?

Ông Thiệu: Chúng tôi khăng khăng đòi hỏi, đòi hỏi và đòi hỏi và cuối cùng ông ta đồng ý, dù tất nhiên là miễn cưỡng. Và chúng tôi đã phát hiện ra nhiều sạn bẫy. Tôi hỏi Tiến Sĩ Kissinger và Đại Sứ Bunker "Ai đưa ra bản tiếng Việt ?" Họ trả lời "một người Mỹ rất giỏi từ Trường Đại Học Ngôn Ngữ Học Quốc Tế tại Hoa Kỳ cộng tác với Bắc Việt". Nhưng không người Mỹ nào có thể hiểu và viết tiếng Việt tốt hơn một người Việt Nam. Và không người Mỹ nào có thể làm việc với cộng sản Việt Nam bằng tiếng Việt giỏi hơn chúng tôi. Liệu đó có phải là cách ứng xử danh dự và ngay thẳng của phía đồng minh ?

Spiegel: Các giới chức cấp cao tại Mỹ nói đã từng nghĩ rằng tất cả những gì mà Kissinger theo đuổi là một khoảng thời gian hợp lý giữa việc rút quân Mỹ và sự sụp đổ cuối cùng của Sài Gòn. Kissinger nói trong cuốn sách của mình là điều đó không đúng. Ông nghĩ thế nào ?

Ông Thiệu: Bất kể người Mỹ nói gì, tôi tin rằng mục đích cuối cùng của chính phủ Mỹ là một chính phủ liên hiệp tại Nam Việt Nam.

Spiegel: Kissinger đưa ra nhiều bằng chứng cho thấy điều đó không đúng.

Ông Thiệu: Người Mỹ cố gắng ép buộc chúng tôi đồng ý bản hiệp định. Nếu chúng tôi đồng ý, họ có thể hãnh diện là đã giải quyết mọi việc bằng một "thỏa thuận danh dự". Họ có thể nói với dân chúng tại quê nhà rằng: "Chúng tôi đang rút quân, chúng tôi đảm bảo tù binh sẽ được phóng thích". Và có thể nói với phần còn lại của thế giới rằng: "Chúng tôi đã mang lại hòa bình cho Nam Việt Nam. Bây giờ thì tùy thuộc vào người dân Nam Việt Nam. Nếu chính phủ liên hiệp có bị cộng sản chi phối thì đó là vấn đề của họ. Chúng tôi đã đạt được một giải pháp danh dự."

Spiegel: Kissinger viết: "Chúng tôi có một nguyên tắc trong đàm phán đó là người Mỹ không phản bội những người bạn của mình".

Ông Thiệu: Thôi được, vậy hãy nhìn vào vị thế hiện nay tại Nam Việt Nam, Campuchia và tất cả Đông Dương. Khi chúng tôi đàm phán thỏa thuận hòa bình với những đại diện của chính phủ Mỹ, chúng tôi thường có cảm giác họ không chỉ chơi trò xô lá mà họ còn thật sự là người đáng bị lên án trong hành động.

Spiegel: Ông có bao giờ cảm thấy biết ơn về những gì mà người Mỹ đã giúp đỡ cho đất nước ông ? Kissinger nói trong cuốn sách của mình: "đánh giá cao về những gì được giúp đỡ không phải là một đặc điểm của người Việt Nam".

Ông Thiệu: (Cười) Về những gì mà Kissinger viết trong sách, tôi nghĩ chỉ có người với một tinh thần bị méo mó mới có thể nghĩ như vậy, chỉ có thể xảy ra với một người có tính khí không bình thường. Ông ta ám chỉ trong cuốn sách của mình rằng ông ta sợ người Việt Nam sẽ trả thù những người Mỹ còn ở lại sau khi Washington đã bỏ rơi chúng tôi. Bây giờ và không bao giờ chúng tôi làm điều đó.

Spiegel: Cá nhân ông có cảm thấy biết ơn gì không ?

Ông Thiệu: Tôi có thể nói một cách thành thật rằng nếu chính phủ Mỹ không phản bội chúng tôi và không đâm sau lưng chúng tôi, người dân Việt Nam sẽ cảm thấy rất biết ơn. Sau khi chúng tôi có một cuộc bàn luận căng thẳng với Kissinger về từ ngữ của hiệp định hòa bình, vài thành viên của chính phủ tôi nói rằng sẽ là một ngày may mắn cho chúng tôi nếu Kissinger làm cho Nam Việt Nam bằng như những gì mà ông ta đã làm cho Bắc Việt. Tôi nói với họ nếu ông ta đàm phán một nền hòa bình đích thực với Bắc Việt, ông ta sẽ có cho riêng mình một đài kỷ niệm tại Nam Việt Nam giống như tượng của Tướng McArthur tại Nam Hàn. Tiếc thay mọi chuyện đã không diễn ra như vậy.

Về hậu quả của hòa bình, tôi nghĩ tốt nhất là để tự người Mỹ phán quyết về những gì mà Kissinger đã làm cho Nam Việt Nam: Những trại tập trung, nạn đói kém, hành hạ tra tấn, hàng ngàn thuyền nhân mất tích trên Thái Bình Dương và nạn diệt chủng còn khủng khiếp và được tiến hành có hệ thống hơn cả nạn diệt chủng tại Campuchia. Kissinger không có lý do gì để tự hào về nền hòa bình mà ông ta đã mang đến. Đó là mồ chôn của hòa bình.

SPIEGEL: Cảm ơn ông Thiệu đã giành cho chúng tôi cuộc phỏng vấn này.